Asia: Sivistys- ja tiedejaosto keskiviikko 05.05.2021 klo 09.30 / HE 68/2021 vp

Taiteen edistämiskeskuksen asiantuntijalausunto HE 68/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2021 toiseksi lisätalousarvioksi

Taiteen edistämiskeskus kiittää hallituksen esitystä, jossa koronavirustilanteen vuoksi ehdotetaan annettavaksi kulttuuri-, liikunta- ja tapahtuma-alalle yhteensä 225,86 milj. euron tukipaketti.
Taiteen ja kulttuurin ala mukaan lukien tapahtuma-ala ovat kärsineet lentoliikenteen jälkeen toiseksi eniten koronapandemiasta. Merkittävä tukisumma tulee tarpeeseen, sillä alan kenttä on ollut käytännössä sulussa jo yli vuoden ja monien yksilöiden tilanne on lohduton.

On huomattava, että taide ja kulttuuri ovat elinkeinoja. Kulttuurialan ytimessä työskentelee vähintään 25 000 taiteilijaa, joiden ympärille rakentuu merkittävä ekosysteemi tuotannollisen, teknisen, logistisen ja ravitsemusalojen toimijoita ja yrityksiä. Kulttuuritoimialojen työllisyys oli Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan vuonna 2019 noin 118 820. Kasvua edellisvuodesta oli 1,6 prosenttia. Jos mukaan lasketaan tapahtumateollisuudessa työskentelevät, luku kasvaa vielä merkittävästi. Kulttuuriammateissa toimivista huomattavan suuri osuus työskenteli yrittäjinä. Palkansaajina työskenteli 72 prosenttia ja yrittäjinä 28 prosenttia, kun muissa ammateissa osuudet olivat 87 ja 13 prosenttia.

Pandemian suurimpina kärsijöinä ovat erilaiset alan freelancerit, joiden työmarkkinastatus on moninainen. Heidän toimeentulonsa koostuu usein palkkioista, tekijänoikeuskorvauksista, apurahoista sekä myynnistä, joskus näistä kaikista yhtä aikaa. Tästä syystä moni putoaa myös sosiaaliturvan loukkoihin. Taiteilija voi tulla tulkituksi omassa työssään työllistyväksi, joka ole oikeutettu edes alimpaan työttömyysturvaan – jopa ilman yrittäjästatusta ja ilman tuloja. On myös huomattava, että korkeasti ja kalliisti koulutetut taiteilijat - nuoresta polvesta suurin osa – työskentelevät usein ns. vapaalle kentällä. Alan vaikea tilanne voi aiheuttaa sen, että koulutusinvestointi valuu hukkaan, jos etenkin nuoret päättävät vaihtaa alaa.

Taike kiittää hallitusta siitä, että kulttuurin tukipakettiin ehdotetaan yhteensä n. 127 milj. euron lisärahoitusta. Tämä on erittäin tarpeellista tukea, sillä juuri kulttuurin freelancer-kenttä on kärsinyt koronasta eniten. Taike kannattaa myös esityksen muita tukimuotoja.

Tuesta 64,8 milj. euroa ehdotetaan kohdennettavaksi apurahoina ja muina avustuksina taiteen ja kulttuurin alan ammattilaisille, toiminimille sekä yksinyrittäjille. Tämä osa jaetaan Taiteen edistämiskeskuksen kautta. Taiteen edistämiskeskus kehittelee parhaillaan hakuilmoituksia yhdessä OKM:n kanssa. Tavoitteena on, että tällä hakukierroksella voidaan ottaa huomioon aiemmilta tukikierroksilta jääneet väliinputoajaryhmät ja muu saatu palaute. Tavoitteena on jakaa tuki enintään 8000 euron apurahoina tai avustuksina.

Helsingissä 4.5.2021

Paula Tuovinen
johtaja
Taiteen edistämiskeskus